

De Wissel

IVN afdeling Eijsden

Juni 2014

Jaargang 21 nummer 2

*Instituut voor natuureducatie
en duurzaamheid*

INHOUD

<i>Inhoud</i>	2
<i>Van De Redactie</i>	3
<i>Van Het Bestuur</i>	3
IVN Eijsden gaat boven de grond, einde van de Dassenburcht	3
WoesteLand	4
Werken aan veilige dijken	4
De Bomenstichting	5
Digitalisering (herinnering)	5
<i>Wat is geweest</i>	6
24 februari: Uitstekende presentatie Monumentale Bomen	6
<i>Viskes vange (9)</i>	6
De Snoek (“Sjnook”)	6
Vernoemd naar zijn bek	7
Roofvis	7
Voortplanting	8
Voorkomen	8
Consumptievis, spreekwoorden en de Kroniek van St. Truiden	8
<i>Bijzondere Waarnemingen</i>	9
<i>Agenda 2014</i>	12
Lezingen 2014	12
Het “Wandelschema” & “Korte Tour”	12
Programmaoverzicht 2014 Vogelwerkgroep excursies & bijeenkomsten	12
Werkgroep Flora werkgroep (voorheen: Bloeiende Bermen)	13
<i>Bijzondere Waarnemingen</i> vervolg van pagina: 10	13
Lente 2014: Baarzen, Ooievaars en Grote parelmoervlinders	16
Bijzondere waarnemingen/ervaringen gezocht!	21
<i>Te veel dode Reeën en Dassen in het Savelsbos gebied?</i>	22
<i>Natuurvakantie in Salland, de 31e “IVN Zomerweek”</i>	22
Salland	23
Activiteitenprogramma	23
Kort weekoverzicht	23
<i>Het Bestuur</i>	24

walpot (drukkerij

VAN DE REDACTIE

De Wissel verschijnt dit kwartaal iets later dan gewoon, maar dat heeft te maken met de vakantie van uw redacteur.

Daarom zal ik de inleiding kort houden. Er is belangwekkend nieuws over ons verenigingslokaal. Verder zijn alle vaste rubrieken aanwezig: Waarnemingen, Viskes vangen, Agenda, enz. Helaas is er dit keer niet zoveel plaats voor plaatjes.

Veel leesplezier!

Op de website van IVN Eijsden (ivn.nl//afdeling/eijsden) is regelmatig actueel nieuws te vinden. En, zoals u weet, ook de Wissel wordt daar gepubliceerd.

PDB

VAN HET BESTUUR

IVN Eijsden gaat boven de grond, einde van de Dassenburcht

Met dit bericht willen wij u als bestuur informeren over onze toekomstige mogelijkheden voor huisvesting en de positie van ons verenigingslokaal “de Dassenburcht”. We hebben dit ook al gedaan op de Algemene Leden Vergadering van 7 april jl.

Door de komst van het Familiemuseum zijn er de nodige zaken veranderd. Het Familiemuseum heeft, om de exploitatiekosten beheersbaar te kunnen houden, de verwarmingsinstallatie aangepast. Daardoor is niet in alle gedeelten van het gebouw een temperatuur van 20 graden Celsius meer mogelijk. Ook de kelder waar onze verenigingslokaal de Dassenburcht ligt, kan daardoor niet goed verwarmd worden.

We hebben de eigenaar van het museum gevraagd nog meerdere alternatieven uit te zoeken om toch een verwarmd lokaal te kunnen krijgen, maar dit kan alleen tegen zeer grote kosten.

In goed overleg is ons een alternatief aangedragen, dat weliswaar niet de mogelijkheid van een eigen lokaal inhoudt, maar waarvan wij menen dat het goede kansen biedt voor onze vereniging om onze activiteiten te kunnen voortzetten en waarbij we bovendien onze aanwezigheid en zichtbaarheid kunnen vergroten.

In de toekomst kunnen we voor vergaderingen en/of presentaties gebruik maken van de vergaderruimtes in het Ursulinenconvent van het Museum. Die ruimtes kunnen gratis gebruikt worden. Consumpties (koffie, thee e.d.) worden afgenomen van het museumcafé (tegen betaling). De “Collectie” van het IVN kan in het Museum worden tentoongesteld. Archief (boeken, dossiers,

werkmaterialen) kunnen worden opgeslagen in een separate ruimte in het Museum. Voor lezingen kunnen we ook gebruik maken van de Openbare bibliotheek Eijsden.

Daarnaast heeft de museumeigenaar, dhr. Bartjestehe nog andere plannen waar wij als IVN mogelijk een bijdrage aan zouden kunnen leveren. Dit vergt wel dat we als leden daar actief in mee denken of aan bijdragen.

Concreet is ons gevraagd om te mee te denken of:

- Het IVN wil meehelpen aan een permanente expositie over DNA (specifiek aan het inrichten of illustreren van De boom des Levens met voorbeelden uit de regio)?
- Het IVN wil helpen met het opzetten en met eventueel klein onderhoud van de museumtuin?

Als er leden zijn die geïnteresseerd om met bovenstaande ideeën mee te willen doen, dan zullen we in overleg met het Museum kijken of we een werkgroep kunnen vormen.

Meldt u dan aan bij een van de bestuursleden.

***Namens het bestuur:
Maarten van der Sande***

WoesteLand

WoesteLand is een groep jonge enthousiaste vrijwilligers die activiteiten voor jongeren organiseert in binnen- en buitenland. De activiteiten zijn low-budget en midden in de natuur. WoesteLand is een onderdeel van het IVN, Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid. Er worden zomerkampen, winterkampen en werkweekenden voor jongeren tussen de 12 en 30 jaar georganiseerd, in verschillende leeftijdsgroepen. Iedere activiteit wordt opgebouwd rond een thema, dat als een rode draad door het programma loopt. Er zijn workshops en creatieve activiteiten, maar er is ook ruimte voor jouw ideeën. We slapen in basis accommodaties; tenten of bijvoorbeeld een boerenschuur. WoesteLand wil met haar activiteiten jongeren op een actieve manier betrekken bij natuur, milieu en landschap. Tijdens de activiteiten wordt er vrijwilligerswerk gedaan in de natuur, zoals hooien, plaggen of boompjes steken. Nuttig, maar vooral leuk! Op de website van WoesteLand vind je meer informatie over de activiteiten. Je kunt er de brochure aanvragen en je opgeven voor deelname. Naast praktische informatie kun je op de website ook foto's bekijken, spelletjes doen of in contact komen met andere geïnteresseerde jongeren. Kijk dus op www.woesteland.nl

Werken aan veilige dijken

Heel wat mensen vroegen mij: "Wat gebeurt er toch langs de Oosterweg?" Recentelijk kwam ik een aantal pamfletten tegen waarin dat wordt uitgelegd. Het Waterschap Roer en Overmaas werkt in het jaar 2013 en in het jaar

2014 aan versterken van de dijken in de Maastrichtse wijken Heugem, Boscherveld en Ceramique. In 2012 zijn de nodige vooronderzoeken gedaan. Een deel van de dijken daar voldoet niet aan het gewenste veiligheidsniveau. Roer en Overmaas gaat de dijken verstevigen zodat zij bestand zijn tegen een Maasafvoer van 3276 m³ per seconde! Deze afvoer komt statistisch gezien eens in de 250 jaar voor! Dat is de wettelijk vastgestelde norm, 1/250 dus. Langs de Oosterweg worden enkele dijken hoger en steviger gemaakt door: het ophogen en (deels) verbreden van de dijk, het verflauwen van het talud, (deels) de aanleg van een nieuwe dijk en het ophogen van een groene dijk. De vernieuwde dijk krijgt een onderhoudspad bovenop. Ter hoogte van Maasveld wordt het huidige fietspad niet meer teruggebracht. Wel wordt een kunststof grid op de dijk aangelegd, zodat er een wandelstrook ontstaat. Voor nadere informatie omtrent dit project kijk op www.overmaas.nl.

Jean Creuwels

De Bomenstichting

De Bomenstichting is een landelijke organisatie met als doel de zorg en de aandacht voor de bomen in de stad en op het platteland te stimuleren. Bomen doen er mensengeneraties over voordat ze volgroeid zijn. Alleen met goede, duurzame bescherming kunnen nieuw aangeplante bomen oud worden en onze kindskinderen met hun verschijning verwonderen. Bomen zijn onvervangbaar; er bestaat geen leven zonder bomen. Ze geven schaduw, halen fijn stof uit de lucht, produceren zuurstof, brengen sfeer en zijn onmisbaar voor veel diersoorten. Voor sommigen vertolken bomen zingeving en emoties. In veel gemeenten worden stadbomen gemiddeld niet ouder dan 30 jaar. Stadsbomen daarentegen die voldoende ruimte krijgen om te groeien en met rust gelaten worden, kunnen gemakkelijk 80 jaar worden.

Bescherming van bomen is een van de hoofdtaken van de Bomenstichting. Zij doet dit door belangstelling voor bomen bij het publiek te wekken en ervoor te zorgen dat gemeenten en andere boombeheerders verstandig met bomen omgaan. U kunt bij de Bomenstichting terecht met vragen over dreigende kap, ziekte van bomen, onderhoud van monumentale bomen, geschillen over bomen enz. De Bomenstichting geeft ondersteuning advies, zowel aan particulieren als aan gemeenten. Verspreid over het land zijn 190 contactpersonen actief met het geven van voorlichting en ondersteuning. In sommige gemeenten is ook een plaatselijke bomenorganisatie actief. Voor meer informatie kijk op de website www.bomenstichting.nl

Digitalisering (herinnering)

Indien u uw e-mail adres doorgeeft aan de secretaris kunnen we u ook tussendoor van activiteiten op de hoogte brengen. Ook De Wissel krijgt u dan, in kleur, via email binnen.

Daarom de oproep om indien je voorzien bent van een e-mailadres dit aan onze secretaris Jacques Piters door te geven. Het adres is jacques_piters@hotmail.com (let op _ streepje tussen jacques en piters!)

Het bestuur

WAT IS GEWEEST

24 februari: Uitstekende presentatie Monumentale Bomen

15 Belangstellenden wisten de Bibliotheek te vinden waar deze lezing had. Eventjes nog wat improviseren en om 20.07u kon de Heer Gerrit Haak zijn verhaal beginnen. Op een voortreffelijke manier wist hij zijn gehoor te boeien met informatie over de betekenis van bomen voor ons mensen. En hoe wij mensen dan een dusdanige waarde gaan hechten aan een boom dat hij het predicaat monument verdiend. Beschermd moet worden en bewaard voor het nageslacht. Met talloze voorbeelden onderstreepte hij zijn betoog. De dikste, de oudste, de eigenaardigste qua vorm, de langste boom, zij kwamen allemaal aan de beurt. De herdenkingsboom, de bakenboom, de postzegelboom, de grensboom, de Mariaboom, de Julianaboom, de 12 Apostelenboom, de boom van kennis van goed en kwaad uit het Aardsparadijs, en noem maar verder op. De dikste boom van Limburg staat zelfs in ons eigen Eijsden, aan de Maas bij de monding van de Voer. Ook de Beuk van Navagne was een monument, evenals de berceau in het kasteel park dat nog is. Het was ruim over 22.30u toen een wel verdiend applaus klonk voor de spreker. Ook bedankt de aanwezige dames die toch voor koffie en thee wisten te zorgen. Plus het opruimen.

JC

VISKES VANGE (9)

De Snoek ("Sjnook")

Het kon voorkomen dat je op je ontdekkingstochten langs de Maas oog in oog kwam te staan met een jong Snoekje ("e Sjneukske"). Een zeer jonge Snoek dan overigens, van niet meer dan een centimeter of 9 en licht bruinachtig en geelgroen van kleur. Eigenlijk moet je de kleur zelf aanschouwen om het voor je te kunnen zien. Grotere Snoeken zag je niet boven de ondiepe kiezelbodem van de Maas. Die grote exemplaren kende je alleen van de schoolplaten op de (jongens) school aan de Breusterstraat. In ieder geval zag je altijd maar één zo'n Snoekje, ze zwommen niet mee in een school met andere vissen, maar hingen stil in het water of gleden er doorheen. Degene die "e Sjneukske" in zijn emmertje wist te krijgen, was de held

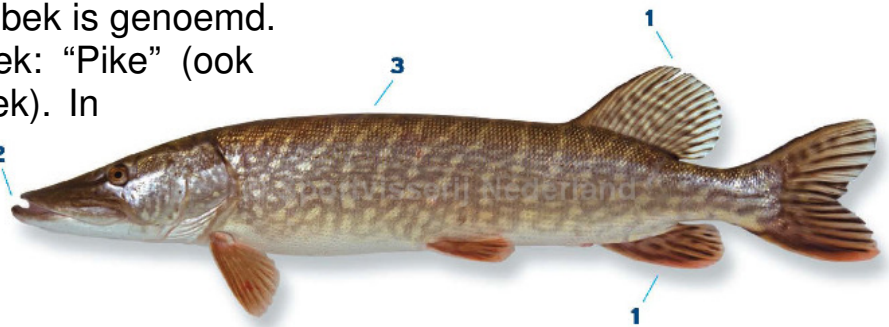

van de week. Of zeg maar gerust van het jaar, zo weinig zag je die kleine Snoekjes destijds hier.

Vernoemd naar zijn bek

De Snoek heeft een zeer opvallende bek, die wel wat weg heeft van een Eendensnavel. Het is zelfs zo, dat deze vis vernoemd is naar zijn lange bek. Er zijn diverse Nederlandse woorden, alle beginnend met de klank “sn...”, die samenhangen met “bek”, “mond” of “neus”. Denk maar aan snavel, snuit, snateren, snuffelen en zo verder. De Snoek behoort ook tot deze woordengroep, evenals de Sneep (ook een bepaalde vis). Bij de vogels kennen we de Snip, die ook naar zijn spitse bek is genoemd.

In het Engels heet de Snoek: “Pike” (ook verwijzend naar de spitse bek). In het Duits “Hecht”, duidend op de scherpe tanden in de bek, waarmee de prooi stevig kan worden vastgeklampt.

In het Frans spreekt men van “Brochet” (eveneens duidend op de spitse bek). Een Waals woord is: “Pougnard”. Wetenschappelijke naam: “Esox lucius” (“Hongerige Wolf”). In het Limburgs spreekt men vrijwel overal van “Sjnoek” of “Snook”. Zo hoor je in Eijsden: “nne Sjnoek, twee Sjneuk, kleng Sjneukskes”.

Roofvis

De Snoek is een echte roofvis, die zich voornamelijk in stilstaand of zwak stromend water ophoudt. Tussen de waterplanten kan hij zich goed verschuilen met zijn groenachtige schutkleuren. De Snoek kan groot worden. Mannetjes kunnen wel 1 meter lang worden, vrouwtjes zelfs 1.50 meter. Indien zulke grote Snoeken oud worden (20 tot 25 jaar), dan kunnen ze ook erg zwaar worden (tot boven de 30 kg). Meestal worden zulke afmetingen echter niet bereikt.

Met zijn bek vol scherpe tandjes jaagt de Snoek op alles wat beweegt. Hij jaagt voornamelijk op zicht en heeft daarvoor helder water nodig (“klaor waoeter”). Een Snoek ligt doorgaans stil tussen de waterplanten. Komt er een prooi voorbij (meestal een andere vis of soms zelfs een soortgenoot), dan schiet hij naar voren, grijpt de prooi en probeert hem naar binnen te werken. Zo kunnen ook Kikkers, kleine watervogels en andere dieren worden gegrepen. Ook hele jonge Snoekjes kiezen al voor het “menu carnivoor”: Kleine waterdiertjes zoals Muggenlarven, visbroed.

Voortplanting

In tegenstelling tot vele andere soorten vissen uit onze regio paait de Snoek niet boven een grindbodem, maar zoekt hij in het voorjaar rustige ondiepe plaatsen op met veel waterplanten of zelfs ondergelopen weilanden. Daar worden door het vrouwtje vele tienduizenden eitjes afgezet tussen de planten. De larven (“snoekbroed”) hechten zich na het uitkomen aan de planten vast, tot de dooierzak is opgebruikt. Daarna gaan ze zwemmen en begint het jagen op dierlijk plankton. Maar weinig larven overleven de eerste tijd. De overblijvende en opgroeiende Snoekjes groeien snel en zijn al na een paar jaar geslachtsrijp.

Voorkomen

De Snoek komt in de gehele Maas voor, maar is in de Zandmaas algemener dan in de Grindmaas (bij ons dus). Door de aanwezigheid van plassen zoals “d’n Ienham” aan de Trichterweg, “t Loeëk” (Grindgat Oost-Maarland) en de Pietersplas (bij Heugem), vinden we nu veel afwisseling in diepte en stroomsnelheid. Gevolg is dat er ook hier meer grote Snoeken, Karpers en Meervalen worden aangetroffen. In kleine snelstromende beken zoals de Voer zul je geen grote Snoek aantreffen, hoewel er na de reconstructie van de beek natuurlijk best wel eens een jong exemplaar een eindje de Voer zou kunnen opzwemmen.

Consumptievis, spreekwoorden en de Kroniek van St. Truiden

De Snoek was zeker in het verleden een consumptievis. Men was dan ook goed bekend met het dier. Hij sprak zeker tot de verbeelding, getuige het feit dat hij in spreekwoorden voorkomt.

“Verdwijnt de boer van de akker, dan wordt de Snoek wakker”: men ging in het najaar, vanaf september, op Snoek vissen. “Een Snoekduik maken” (of: “Snoeksprong”) is snel en krachtig vooruit springen, duiken (zoals een Snoek die op zijn prooi afschiet). In het Maastrichts kennen we: “zich ammezere wie ‘nne Snook op ‘nnen huijzolder” (betekent: totaal niet).

Uit historische bronnen zijn er zelfs recepten met Snoek uit de Middeleeuwen bekend, zoals Snoek (“Pike”) in galantine uit Engeland, dit is koude gekookte Snoek gegeten met een warme broodsaus met wijn. In ons gebied is de “Kroniek van de Abdij van Sint Truiden” overgeleverd. De geschiedschrijving van deze oeroude abdij is uitgegeven in de reeks “Maaslandse Monografieën” en bevat de nodige informatie over het leven van de monniken in de Middeleeuwen. Naast allerlei verwoestingen en soms voor ons moeilijk te volgen redeneringen, komen er ook vermakelijke passages in voor. Over zaken die misschien toen wel heel gewoon waren. In deel 1 (over de zeer vroege periode van 628 tot 1138) lezen we welk soort brood er werd gegeten (“wit brood van spelt en bloem”) en dat er vaste hoeveelheden bier (“een maat bier”) en

wijn (“een pintje wijn”, “een sextarius wijn”) werden verstrekt. Verder: “Vanaf Sint Remigius tot het octaaf van Pinksteren zorgde de proost van Teisterbant voor een dagelijkse portie vis: deze werd opgediend tussen de schotel peulvruchten en die met groenten. Opgediend werden dan ofwel grote Snoeken ofwel Ancorago of Zalm of verse Haring. Als het verse Haring was kreeg elk vijf stuks; van de Ancorago kreeg men een portie ter breedte van een handpalm, de duim meegerekend; de porties Snoek en Zalm waren kleiner, omdat dat soort vis zeldzamer is en zijn vlees vaster. Indien er andere vis tussen zat, kon daarmee het rantsoen aangevuld worden”.

Jacques Piters

BIJZONDERE WAARNEMINGEN

- 01.03 In Herstal wordt het feit herdacht dat 1200 jaar geleden, op 28 januari 814, Karel de Grote stierf. Hij maakte, met harde hand, Europa min of meer tot een geheel. Zijn afstammelingen deelden zijn rijk in drieën en dat werden na vele oorlogen de landen die wij nu kennen. Een echt verenigd Europa, op democratische manier tot stand gekomen, zal wel altijd een utopie blijven.
- 01.03 Mevr. Duijkers meldt een dode Das langs de Kloppenbergweg ter hoogte van de garages. Internationaal is voor wat betreft amfibieën het jaar uitgeroepen tot het jaar van de Salamanders. Slecht nieuws is dat er ook in Wallonië sterfte is onder de Vuursalamanders veroorzaakt door de nieuwe dodelijke schimmel die ook in ons Bunderbos huis gehouden heeft. Dit dodelijk monster heeft inmiddels een naam: de *Batrachochytrium salamandrivorans*.
- 02.03 Het Limburgs Landschap heeft op 't Tiende Vrij en op de Eijsder Beemden nieuwe bordjes WELKOM geplaatst. Het informatiebord bij de ingang van de E.B. aan de Kasteellaan daarentegen is verdwenen! Van de kaalslag snap ik nog steeds niets. Op Snoravia zijn ook Grote Grazers actief geweest(?). Het gebied zal toch niet op zijn Hollands beheerd gaan worden? Dat zou jammer zijn voor de Orchideeën en andere plantjes die liever geen mest hebben.
- 03.03 Eens wat anders, een dode Vos op een dassenburcht. Ik zie mijn eerste bloeiende Sleutelbloem op de Bertensberg. 5 Reeën en 1 Reebok zijn onder de indruk van de house muziek uit Gronsveld. Aan de Voer bij broer Jef in Laag-Caestert is een Gele Kwikstaart terug. Jef ziet ook geregeld een koppel Torenvalken en een koppel Boomvalken die een plek zoeken in een der Canadassen. In zijn tuin verder Heggenmus, Tuinfluiter en Boomklever.
- 04.03 Irene ziet aan de rand van de Bertenberg een Houtsnip. Bij de familie Olzheim-Creuwels aan de 12 Septemberstraat huist al enkele dagen een Ransuil.
- 05.03 Irene ziet haar eerste levende Vos van dit jaar. Ook nog een Fazanthaan en de eerste Pinksterbloem!
- Sensatie in Breust. Tot hun grote verbazing zien Mevr. Olzheim-Creuwels en enkele andere winkelende dames een heuse Haas uit de Ursulinenstraat komen rennen. Via de Breusterstraat en het braakliggende terrein richting kerk van Breust. Dat terrein kleurt overigens geel door het Klein Hoefblad.

- 08.03 Duizenden Kraanvogels trekken over de plateaus van Zuid-Limburg, noordwaarts. Niet door ons Maasdal.
- 09.03 Een dode Das langs de N278 tussen Cadier en Keer en Margraten.
- 11.03 Een vlucht Kraanvogels trekt over St. Amand.
- 12.03 Bij de familie Schrijnemakers in Rijckholt zijn de Boerenzwaluwen terug!
- 12.03 Josien van Boekel meldt haar eerste Levendbarende Hagedissen in Mheer en ook één Hazelworm.
- 14.03 Langs de bosrand bij de Dommel zowaar een Fazanthaan. Ik zie mijn eerste 2 levende Dassen van dit jaar.
- 16.03 In het park van Kasteel Gronsveld honderden Voorjaarshelmbloemen. Irene ziet haar eerste levende Das van dit jaar. Links en rechts toch wat Pinksterbloemen.
- 18.03 Struintocht gemaakt over de hoogte van Sart Tilman in Luik. Een honderden hectares groot terrein waarop de Universiteit van Luik, met alles wat daarbij hoort, ligt. Een fantastische biotoop. Tevens langs de doorgaande Rue de Condroz heel wat optrekjes van gefortuneerde Luikenaren. Voorjaarsbloeiers nog niet massaal in bloei. Wel vogels, o.a. Zwarte Specht, en 2 Wilde Zwijnen. Over een paar weken overdoen.
- 19.03 Mijn eerste Levendbarende Hagedissen.
- 21.03 Met Joost e.a. tocht gemaakt vanuit Kelmis door o.a. het Hohnbachtal. Een voltreffer. Miljoenen bloeiende Narcissen met daartussen alle planten die momenteel daar te zien zijn in grote aantallen, ook bloeiend. Toppers Schubwortel, Geelster, Zinkboerenkers, Goudveil en Zinklepelblad. Zelfs rozetten van orchideeën. Ook kwamen wij een volop in gebruik zijnde dassenburcht tegen. Het terrein van de Emmaburg bleek niet meer toegankelijk.
- 24.03 Op de Rijksweg tegenover de ingang van Café Kips in Gronsveld ligt een dode Eekhoorn.
- 25.03 Met Irene en Marie-José naar het Hohnbachtal e.o. De dames waren onder de indruk van de bloemenpracht. Onderweg troffen wij een bekende Mechelenaar met zijn dame uit Cadier en Keer. Minder leuk was dat langs de weg naar Henri Chapelle een dode Das lag. Op 25.02 werd daar ook eentje gemeld!
- 26.03 Ruim 40 Knobbelzwanen op het weiland bij GP44 bij Navagne. Bij broer Jef aan de Voer zijn de Grote Gele Kwikstaarten ijverig bezig met hun nest in orde te brengen. Er zijn behoorlijk wat jonge Muurhagedissen die de winter tot nu toe overleefd hebben. De eerste Dassen laten zich al om 18.55u zien.
- 27.03 Op de Riesenbergr staan al enkele partijen Eenbessen van wel 10 cm hoog. Een Boshaas gaat voor mij de hort op.
- 29.03 Langs de rand van de Sjoengrub en langs de Bottekoijl zie ik een Citroenvlinder. De Salomonszegels melden zich ook, evenals de Lelietjes der Dalen.
- 30.03 Een Eekhoorn langs de Wieckesteeg. Een vlucht van zeker 100 Kramsvogels rust even uit in de laagstam bomen bij GP29. Tussen 1995 en 2005 zag ik in deze laagstam telkens 1 á 5 Hazen en 5 á 10 Reeën. De laatste jaren dus niet meer. De Dassen laten zich zien om 19.32 uur.
- 01.04 In Dinant wordt herdacht dat 200 jaar geleden, in 1814 dus, de later wereldbekende uitvinder van de Saxofoon in het Waalse Maasstadje werd gebo-

ren. Adolphe Sax, zoon van een instrumentenmaker. Overigens beperkte hij zich niet tot die uitvinding. Liefst 46 patenten vraagt hij aan. Onder andere voor een luchtververser, een seinapparaat voor treinen en de befaamde Belgisch kunstbloemen ontsproten ook aan zijn geest.

- 04.04 Met Joost e.a. naar het Naturschutz gebied bij Barmen in de buurt van Jülich. Een bloemenparadijs met in de oude meanders van de Rur een Bever oase. Duizenden Boshyacinten en Gevlekte Dovenetels. In de lucht ook een Rode Wouw. Voor de Wielewaal was het nog te vroeg.
- 06.04 Ik zie mijn eerste Dassengezin van dit jaar. Lastig in het donker na 21.00 uur. Pa, Ma, een Jaarling en 3 Jongen. Of waren het er meer? Volgende observatie over 2 weken zal het antwoord moeten geven. 's Middags mijn eerste Oranje Tipjes langs de rand van het Rijckholterbos.
- 07.04 Irene ziet haar eerste jonge Das van dit jaar. Tot mijn stomme verbazing is de muur bij het pand Diepstraat 24 afgebroken. Weg bijzondere muurplanten dus. Voor ons Creuwelsen weer een verlies van een stukje Eijsden dat wij sedert onze prilste jeugd kenden. Onze overgrootouders woonden daar namelijk en de muur was er toen al, inclusief het onkruid (zeldzame muurplanten) erop. In de EB achter Kasteel Oost staan enkele Herfsttijloos planten. Hebben tot nu toe de winter en de konijnenvraat overleefd. Ben benieuwd komend najaar voor de bloei.
- 09.04 Geen Das voor Irene deze observatie avond maar wel een fraaie Vos. Deze ving voor haar ogen een heus Konijn. Praktisch elke avond laat zich een Bever zien langs de Voer bij broer Jef. Hij heeft hem inmiddels op de foto.
- 10.04 In Rijckholt zijn tot nu toe zes Boerenzwaluwen terug van weggeweest.
- 11.04 Met Frans ea. Voetspoor 162, Ardennenwandeling langs Ninglingspo, Chefna en Ambleve, gelopen. Een avontuurlijke tocht. Voor de helft der deelnemers een eerste kennismaking. Hoog boven ons in de lucht twee Rode Wouwen. Broer Jef meldt weer een dode Das langs de weg van Julemont naar Battice.
- 12.04 Op de Knuvelkes oogst boer José het eerste gras van dit jaar. Jos Coenegrachts meldt een dode Das in De Dellen tussen De Nachtegaal en de Geulhemmermolen. Twee Ooievaars rusten ruim 2 uur uit in een boom langs de Voer. Voldoende voor mijn broer Jef om enige fraaie foto's te maken.
- 13.04 Mijn tweede nest Dassen van dit jaar. Pa, Ma, 3 Jaarlingen en 4 Jongen. 's Ochtends haastten zich de Eckelradenaren met een palmtakje in de hand naar het kerkhof. Palmzondag inderdaad. Een uur later stroomt de Christinakerk aan het Vroenhof leeg. Ook die gelovigen voorzien van een palmtak.
- 14.04 Op en boven de akkers bij de Mescher Molen heel wat Witte Kwikstaarten. Op de A2 ter hoogte van Gronsveld ligt een platte Das.
- 15.04 Boven Mesch klinkt de roep van een Koekoek. Langs de weg in de Patiel staan enkel plukjes wilde Hyacinten.

Zie verder op pagina: 12

AGENDA 2014

Lezingen 2014

--	--	--

Lezingen vinden mogelijk **niet** plaats in de Dassenburcht. Houdt de lokale pers in de gaten en raadpleeg onze afdeling site.

De Dassenburcht is open vanaf 19.30 uur en wij beginnen stipt om 20.00 uur. Inclusief pauze tot 22.15 uur. Zodra verdere gegevens bekend zijn volgt tijdige publicatie in de regionale pers. Getracht zal worden in elke laatste week van een maand een spreker te vinden. Houdt de lokale pers dus in de gaten.

Het "Wandelschema" & "Korte Tour"

18 juni	Ommetje Mesch. 8 km	11.00 uur
16 juli	Stevensweert, 9 km	11.00 uur

Het programma is samengesteld door José Goessens, Marianne Schols en Anne van Santen. Vertrek Cultureel Centrum 11.00 uur via carpoolsysteem.

Bijdrage onkosten chauffeur € 2,50 per persoon, ongeacht de afstand. Deelname aan deze wandelingen geschied op eigen risico en verantwoording. Wandelingen zijn geschikt voor een ieder die goed ter been is. Wij gaan er vanuit dat iedere chauffeur een eigen inzittende verzekering heeft.

Anne van Santen, tel. 043-4094672

Programmaoverzicht 2014 Vogelwerkgroep excursies & bijeenkomsten

Datum	Tijd	Activiteit	Trefpunt/contact
JUNI			
15 juni – 15 juli		3 ^e MUS-telling	Ed/Thérèse
Zaterdag 28	09.00	Excursie Eijsder Beemden	Eijsder Beemden
JULI			
13 juli – 27 juli		huiszwaluwtellingen	Thérèse
Zondag 20		Gezinsdag Kosten € 20	Dassenburcht
SEPTEMBER			
Zondag 7	08.00	Excursie Noordal	Dassenburcht Lydia
Zaterdag 27	09.00	Excursie Eijsder Beemden	Eijsder Beemden
OKTOBER			
Zondag 5	08.00	Excursie Bichterweert	Dassenburcht
Zaterdag 25	09.00	Excursie Eijsder Beemden	Eijsder Beemden
NOVEMBER			
Zondag 9	08.00	Excursie Hamsterreservaat	Dassenburcht
Zaterdag 29	10.00	Excursie Eijsder Beemden	Eijsder Beemden
DECEMBER			
Zaterdag 27	10.00	Pimpelexcursie	Eijsder Beemden
Maandag 29	09.00	winterbekentelling - Voer	Kasteelpark
JANUARI 2015			
Dinsdag 6	19.30	Nieuwjaarstreffen	Dassenburcht

Wil je deelnemen aan een excursie (behalve die naar de Eijsder Beemden), meld je dan s.v.p. aan bij Ed Bayens (ed_bayens@yahoo.co.uk; tel. 4091024).

Telefoonnummers:

Ed	409 10 24	Philippe	457 23 70	Wiel	408 19 41
Lydia	361 58 05	Thérèse	408 54 10	Frans	409 12 83

Aan de activiteiten van de vogelwerkgroep kan in principe elke IVN'er deelnemen. Hebt u belangstelling om vogelaar te worden? Bel!

Ed Bayens

Werkgroep Flora werkgroep (voorheen: Bloeiende Bermen)

datum	locatie	activiteit

Ook in 2014 gaan we weer iedere laatste vrijdag in de maand op pad om planten en bomen te bekijken. We vertrekken steeds om 13.30 uur vanaf verschillende locaties. Het programma bespreken we in januari. Dus als je mee wilt lopen dan mail even tineke.de.jong@kpnplanet.nl

BIJZONDERE WAARNEMINGEN VERVOLG VAN PAGINA: 9

- 16.04 In een stukje hellingbos vind ik 15 Herfsttijloos planten. De Hyacinten op de Riesenberg bloeien nog. 18.04 Met Henri e.a. De Gravier Brock in Hermalle sous Argenteau bezocht. Een Beverparadijs. Daarna een stevige wandeling gemaakt door het noordoostelijk buitengebied van Jupille. Een geslaagde combinatie van oud stedelijk landschap (Jupille is uit de tijd der Pepijnen), cultuurlandschap en natuur. De Fonds de Coi maakte indruk. Het Savelsbos kleurt, na de Bosanemonen, verder wit dankzij bloeiend Daslook, Bosmuur en ook al Lelietjes der Dalen.
- 19.04 Irene ziet bij de Fontijn een fraaie Boshaas en zij hoort er ook haar eerste Koekoek. Ik moet het doen met twee Patrijzen, een Reebok, drie Reeën plus eerst een moervos en later een rekel. Ook zie ik mijn eerste twee Hazelwormen, joekels. Geen Dassen deze week. De dode Das in Julemont ligt er nog steeds.
- 20.04 Naar dezelfde burcht als op 6 april gaan observeren. En inderdaad, liefst 2 nesten Dassen kan ik tussen 20.25u en 20.55u bewonderen. Vier adults, 2 jaarlingen en 1*5 plus 1*3 jongen. Om dit observatie resultaat te vieren na afloop naar De Zwaluw gegaan. In het Vroendel roept een Koekoek.
- 21.04 In een weiland langs de Rue Vicinal in Voeren staan enkele Vogelmelk plantjes in bloei. In een grijs verleden zag het hele weiland wit van die planten! In Mheer verrast mij een Vos die ligt te slapen voor de pijp van een door hem gekeerde dassenburcht. Langs de Grebbe in Voeren zie ik mijn eerste Oranje Lu-zernvlinder! Boven de Veersjtein klinkt de roep van een Koekoek. Op het talud van de gracht om Kasteel Eijsden staan al enkele bloeiende Sintjansblomme.
- 23.04 Met Chrit, Herman, Theo en Wil als onze chauffeur de Eifeltocht van zondag a.s. voorgelopen. Goede omstandigheden. Zo nu en dan flink wat zon dus Oranjetipjes en Citroentjes. Dat belooft een fraaie, zware tocht te worden. Wat de planten betreft vooral massaal Wolfsmelk langs de bospaden. Buiten het bos,

in het open landschap dan genieten van de geel gekleurde graslanden. Met daartussen nog van alles wat waaronder Sleutelbloemen. Van de boeren mogen deze, bij ons lastige onkruiden genoemde, planten tussen het gras blijven staan.

- 24.04 Op een aantal al jaren bekende plekken toch wat Hazelwormen. Voor Hagedissen is het wachten op goed weer. Ik vind 5 rozetten van de Bergnachtsorchis, ook op een bekende plek.
- 25.04 Bij de bank in de Daor klinkt de roep van minstens 2 Vroedmeesterpadden, meldt Irene.
- 27.04 Met een volle bus naar Morsbach voor de Eifeltocht. Helaas geen zon, maar toch gingen de jassen vlot uit. Geen Vlinders dus. De Planten waren er wel. Wij hielden het wel droog. Bij de passage van de Urft in Malsbenden lag er een platte Vuursalamander op het trottoir. Na afloop smaakte de bekende Erwtensoepp in de Abdij Mariawald uitstekend. De Triple Fluitter idem dito.
- 28.04 Een echte Meikever verrast, op de late avond nog, de eigenaresse plus enkele klanten van Café De Zwaluw.
- 29.04 De Hyacinten verspreiden zich duidelijk over de Riesenberg. Ik zie ook enkele Zwarte Rapunzels in bloei. Een Reebok stelt mijn aanwezigheid niet op prijs. En dat laat hij blijken met luid trompetgeschal en een dreigende houding. Dan gaat hij er vandoor. De Grote Keveorchissen staan er ook al parmantig bij. Eenbessen met 5 bladeren zijn onderhand standaard. Ook deze avond laten zich geen Dassen zien. Het zijn inderdaad niet meer de kermissen van vroeger. Ik hoor wel de Vroedmeesterpadden.
- 01.05 Langs de Oosterweg kleuren de bermten wit van de Sintjansbloemen. Op het deel Eijsder Beemden achter Kasteel Oost is blijkbaar een algemene vogelvergadering aan de gang. Ik jaag enkele tientallen Kraaien, vier Eksters en twee Buizerds op.
- 02.05 Met Harry e.a. Voetspoor 260 gelopen, Vijlen-Sippenaken vv. Een groene tocht met weinig spectaculairs. Of het moet zijn de Brave Hendrik planten in Cottesen.
- 03.05 Cor Hanssen ziet zijn eerst jonge Dassen van dit jaar in Bruisterbosch. Drie stuks om 21.55 uur. Verder in het donker niets te zien.
- 04.05 Jos Beckers meldt een plat gereden Das op de weg van Slenaken naar Teuven, nog net in ons land. Ik zie 's avonds eindelijk weer een Dassengezin op de Trichterberg. Pa, Ma, 1 Puber en 3 Jongen. Dhr. Schrijnemakers uit Rijckholt vindt een dode Das langs een bospad in de Sjehelder. Dat is nummer 25 van dit jaar!!
- 05.05 Na een dassenloze avond moet ik in de remmen voor een Egel die haastig oversteekt. Cor Hanssen ziet een dode Das liggen langs de N278 ter hoogte van afslag Reymerstok. Mevr. Jeukens-Crousen ziet tijdens een wandeling de dode Das van 4 mei liggen tussen Slenaken en Teuven. Duidelijk een zogend wijfje, te zien aan de volle gezwollen tepels. De jongen zijn nu ruim 2 maanden oud. Zij kunnen nog niet helemaal zonder moedermelk. Ongetwijfeld zijn ze op zoek gegaan naar hun moeder. Zij zullen mogelijk andere familieleden na-apen en trachten wat te eten van wat er op de grond ligt of kruipt. Zal lastig zijn, dus vermageren zij. Mogelijk zo ver totdat de dood er op volgt!

- 06.05 Langs de Labeurweg staan honderden Harige Ratelaars. Het resultaat van de schapenbegrazing? Hagedissen weer. Dus in de Daor op 4 plaatsen in totaal 9 zonnebadende Levendbarende Hagedissen geteld. Bij Wojskop ook 2 Hazelwormen, 1 volwassen en 1 onvolwassen exemplaar. Minder leuk was de vondst van een platte Meikever, een vrouwtje want de eitjes kwamen uit het lijf. Broer Jef ziet de dode Das tussen Slenaken en Teuven ook nog liggen.
- 07.05 Een fikse lentebui bezorgt mij een natuurlijke douche, ik kom drijfnat thuis. 's Avonds volgt de beloning. Stom toevallig wil ik een sanitaire stop doen aan de rand van een privé bosje waar wat konijnen pijpen waren in het verleden. Tot mijn grote verbazing stoeien er 5 jonge Dassen onder de struiken / bomen, ook hun moeder krijg ik te zien. De pijpen zijn vergroot en er ligt een berg leem. Daarna sta ik tot 22.00u bij een bekende dassenburcht waar ik niets te zien krijg.
- 11.05 Bliksem bezoek aan Snoravia. De Orchideeën, Soldaatjes, staan er weer. In een cirkel met een straal van zo'n 100 meter tel ik er 19. Verdeeld als, 1, 5, 2, 4, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 1. Ook laten twee Koekoeken zich horen.
- 13.05 Joost van Koppen meldt een dode Das de N278 ter hoogte van In Den Hoof. Broer Jef meldt een Vos in de Caestert Beemden. Dat is een paradijs voor het dier, het krioelt er van de Konijnen.
- 14.05 Neef Paul ziet een Blauwborst boven de Caestert Beemden. Samen met zijn vader Jef ook weer eens 2 Bevers op de Maas gezien en zeker 20 Roodwangschildpadden aan de kant van Lanaye.
- 15.05 Tot mijn stomme verbazing staan er langs de Muggenweg 2 paarse orchideeën. Soldaatjes denk ik. Jos Beckers heeft de smaak te pakken. Nu meldt hij een dode wijfjes Das langs de Beversveldweg in Gulpen. Een persoon uit Ingber meldt die Das ook. Ook haar kleintjes zullen het zwaar krijgen.
- 16.05 Met Joost e.a. naar de kalkgraslanden in de omgeving van Muldenau en Embken, achter Düren. Uitstekend weer, 's ochtends niet te warm. Onderweg gekleurde graanakkers. Na 2 a4tjes vol namen stopt Joost met het noteren van wat er allemaal gezien en gehoord wordt. Hier volgt toch wat. Bokkenorchis, Poppenorchis, Vliegenorchis, Muggenorchis, Groene Nachtorchis, Grote Keveorchis en Bleek Bosvogeltje. Op beide plekken werden wij begeleid door de roep van een Koekoek. Bij Muldenau alle mogelijke Blauwtjes die er kunnen voorkomen: Icarus, Bruin, Bleek, Groen. Nog wat bijzonders: de Gouden Tor. Ook Bij Embken dan een voltreffer: zingende Nachtegalen! Ook zagen wij 6 Hazen (2, 1, 3) en 1 Ree. Tegenvaller: geen Rode Wouw in de lucht.
- 16.05 Cor Hanssen constateert een tweede dassenburcht in Termaar waar een koppel Dassen met drie Jongen zit. In een ander deel van de burcht huist een Vos met jongen. Cor ziet er twee.
- 19.05 Dhr. Nigel Harle, De Plantenkenner, ook lid van IVN Eijsden, bevestigt mijn vermoeden. Een nieuwe locatie van de Poppenorchis in het Savelsbos.
- @ 23.05: Wim Souren meldt: Bij de Meschermolen, achter de wei van de Steenuilenkast over de Voer waar het gras pas gemaaid was liep vanochtend omstreeks 6 uur een Ooievaar te foerageren.

Jean Creuwels, met dank aan de melders

Lente 2014: Baarzen, Ooievaars en Grote parelmoervlinders

Het vorige stukje over de winter van 2014 werd besloten met de constatering dat er de hele winter vrijwel geen sneeuw werd waargenomen in Eijsden. Het natuurdagboek er nog maar eens op nageslagen: inderdaad, alleen bij 26 november 2013 (in de herfst dus) kom ik iets tegen over sneeuw. In die ochtend op weg naar Margraten: "lichte sneeuw". Wat zou de lente brengen?

De donderdag na Carnaval (6 maart) begint met vorst op gras en auto's waarna het zeer zonnig wordt. Ik kan 25 Kleine vosvlinders melden, een Dagpauwoog, een Gehakkelde aurelia en een mannetje Citroenvlinder. Allemaal ontwaakte overwinteraars, gezien op bloeiende Sneeuwbalstruiken in de tuinen van Margraten.

Vrijdag 7 maart 2014. De heer Harrie Fekkers ziet een mannetje Citroenvlinder bij Vaeshartelt.

Zaterdag 8 maart. Bijna 19°. Dagrecord voor De Bilt en Beek. Citroentje in Banholt. In de Bron zijn al Groene kikkers te zien. Bij Ternaaien een Oranje berkenspanner en een Groene zandloopkever. Deze dag levert me 58 waargenomen vlinders op (in 5 soorten) en een bruinverband hoofd.

Zondag 9 maart. Bijna 22° in Zuid-Limburg. Maandag 10 maart een Fazant-haan op de Mescherberg.

Woensdag 12 maart begint met vorst op de auto en dichte mist. Aan de Maas blijft de mist lang hangen, vanaf Hakkeknoep is er al vroeg zon. Het wordt een mooie dag met 17°.

Donderdag 13 maart begint ook met vorst. Het hogedrukgebied "Ingo" zorgt voor 19°. Ik kan een Grote vos (vlinder) fotograferen aan de westzijde van de Maas bij Eijsden, Marie José Creuwels ziet een Citroentje aan het Veldje.

Zaterdag 15 maart. Paddentrek in de avond.

Zondag 16 maart. De Seringen ("Meibloem") aan de Vogelzang zitten al goed in het blad.

Donderdag 20 maart. Begin van de astronomische lente. Noord-Limburg 23°, Zuid-Limburg 22°.

Vrijdag 21 maart. Ochtendrood. Mooi weer bij 12°. Zwartbruine wilde Bij met rood achterlijfje: vrouwtje Gehoornde metselbij (met dank aan Ivo Raemakers voor de soortbepaling).

Zaterdag 22 maart. Balans van de afgelopen winter: zeer zacht, door aanvoer van warme lucht uit het Zuidwesten. Vlissingen had zelfs geen vorst op waarnemingshoogte (1,5m). Toch had het uiterste Noordoosten van Nederland nog wel een winterperiode van ongeveer een week. Nieuw Beerta had daarin zelfs drie ijsdagen op rij en sneeuw.

Zondag 23 maart. Zonnige dag. Baltsende Futen op de Maas. Het water is zo helder dat ik bij het omdraaien van een grote kiezelsteen al een bodemvisje (Bermpje) kan zien. Om 17.20u valt er wat smeltende hagel in Eijsden.

Maandag 24 maart. Dun laagje Sneeuw in de Belgische Hoge Venen.

Dinsdag 25 maart. Vorst op mijn balkon aan het Veldje. In de Hoge Venen zelfs matige vorst.

Woensdag 26 maart. In Vaals valt natte sneeuw, in Amsterdam stevige hagel. Daniëlle Rutten ziet tijdens het paardrijden een Ree in het Savelsbos.

Vrijdag 28 maart. Atalanta op bloeiende boom in de Cramignonstraat. Pinksterbloemen onderaan de Halembaye. Bij een vlinderronde rond de St. Pietersberg en het Albertkanaal bij 18° onder meer Grote vos, Oranjetipje, Groentje, Boomblauwtje en Groot koolwitje gezien.

Zaterdag 29 maart. Vanaf de veerboot kan ik met visser Lambèr van de Vogelzang praten over de Meervallen in de Maas, de exotische Donaugrondels in het Albertkanaal en de vroegere consumptie van Maasvis (zoals "Rötse ien 't zoer"). De zomertijd gaat in, het is 20° en de eerste witte Seringen komen al in bloei aan de Vogelzang. Tijdens de vlinderronde met de fiets kan ik bijtekenen op mijn jaarlijst: Een supervroeg Boswitje op de Thier de Lanaye en een Klein geaderd witje. Langs het Albertkanaal aan de voet van de St. Pietersberg vliegen de nodige gele Citroenvlinders.

Zondag 30 maart met zijn tweeën dezelfde fietsronde gemaakt. Eerst het Bont zandoogje gezien, daarna bevestiging van het Grondelverhaal: tijdens

een viswedstrijd aan het Albertkanaal haalt een visser een Donaugrondel uit het water. "Marmergrondel" denk ik eerst, maar bij bestudering van de foto blijkt het een Zwartbekgrondel te zijn. Na een "terrèske ien Kan" wordt de thuisreis aanvaard en worden wij onthaald op Bijengezoem in de

bloeiende bomen aan het Veldje.

Maandag 31 maart. Boeiende IVN-lezing fossiele planten in de Brede School door de heer Nelissen. Onder andere komt ter sprake het zeer diverse Maasgrind met daarin zelfs versteende stukken van prehistorische bomen. Ooit vond ik zelf zo'n verkiezeld stuk Zegelboom (uit het geslacht "Sigillaria") op "d'n Diek" (strekdam tussen de Maas en "d'n Ienham" aan de Trichterweg).

Dinsdag 1 april. Recordvroeg Boswitjes op de Nederlandse St. Pietersberg (Jacques van Mastrigt).

Donderdag 3 april. De lucht is vervuild door smog en ook valt er Saharazand en Berkenpollen op de auto's. Er kunnen al bloesemtochten worden gemaakt rond Eijsden.

Zaterdag 5 april. Marie José Creuwels ziet een Bont zandoogje bij de achtertuin aan het Veldje. De Meibloomme liggen een maand voor op schema en komen steeds meer in bloei.

Maandag 7 april. Warme dag met 22 à 23°. Algemene Ledenvergadering met presentatie over de nieuwe natuur op de Sjtèjneberreg in Mesch door Tineke

de Jong en Johan Stoffer.

Dinsdag 8 april. Het is ook dit jaar niet altijd lekker zacht: een koude wind blaast door je kleren. Om 18.30u valt er zelfs wat hagel.

Zondag 13 april. Hagedoornvlinder in de Breusterstraat, een middelgrote gele nachtvlinder.

Maandag 14 april. Koude wind uit het Noorden met daarin donkere buien. Hagel in Maastricht.

Woensdag 16 april. Groene kikker kwaakt al in tuinvijver Trichterweg. "Als de Kikker kwaakt in mei, dan is april voorbij", luidt het gezegde. Maar wat als de Kikker kwaakt begin april? Dan is er vroege Kikkerdril. Normaal is de Groene kikker als laatste aan de beurt met de ei-afzet, na de Bruine Kikker en de (gewone) Pad, die al veel vroeger hiermee beginnen.

Donderdag 17 april. Koud begin van de dag met vorst op de auto. Na het werk doorgereden naar het ENCI-meer. Aldaar Koninginnenpage, Grote vos en Boswitje gezien, bij 19°. Feestdag dus.

Vrijdag 18 april. Goede Vrijdag. Zonnig. Bij het bruggetje over de Voer in Laag-Caestert zeer laag water met vissen erin. "Theo haet zieëker de èrk ien" zegt de heer Willy Thijssen, die met me meekijkt naar de "Rötskes en Mäönsjes". Mogelijk is inderdaad de Voer gestuwd om de Eijsder Molen te laten malen, maar dat kan ik zo niet beoordelen. Ik zie 2 Grote gele kwikstaarten langs de Berwijn en een Bruin dikkopje aan de voet van de St. Pietersberg, ondanks de koude wind (12°).

Zaterdag 19 april. Hetzelfde weertype met zon erbij. Zeer vroege Kaasjeskruidkoppes op 2km van Eijsden-kom. Dit warmteminnende vlindertje, dat u ook op de Akropolis kunt aantreffen, is sinds 2009 jaarlijks gezien langs de Maas tussen Eijsden en Maastricht en op de St. Pietersberg.

Op Paaszondag 20 april zitten we weer in de warmere lucht met 22.5° in Eil. Bij de familie Van den Boorn in Mesch een mannetje Alpenwatersalamander in de tuin. In 1997 werd er hier een Naamse (blauwe) steen in de muur aangebracht met een kuiltje erin. Deze werd speciaal gemaakt voor het al langer daar broeden van Zwarte Roodstaartjes ("Sjouwevaegerkes") met jaarlijks broedsucces.

Paasmaandag 21 april. Argusvlinders op de Bemelerberg, vrouwtje Geelgors daar op een "bajpaol" en de Koekoek laat zich ook alweer horen. Aan andere kant van de Maas, aan de voet van de St. Pietersberg richting Kanne een opvallend gekleurd mannetje Geelgors, een Kleine vuurvlinder en zelfs een mannetje Oranje luzernevlinder! De lang verbeide regen valt juist op ons hoofd in Alden Biezen, terwijl Eijsden bij mijn weten nog droog blijft. Maarten van der Sande ziet Levendbarende hagedissen tijdens het Ommetje in het gebied bij de familie Stoffer in Mesch. Avondregen in Banholt.

Donderdag 24 april is een warme dag met om 18.17u onweer in Eijsden.

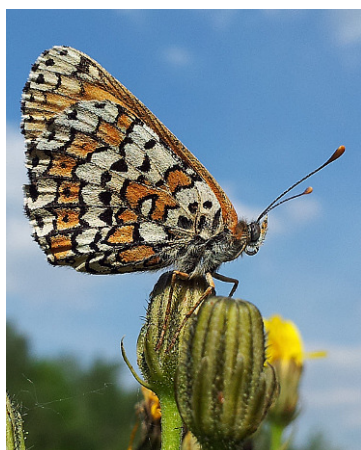
Vrijdag 25 april. Veldparelmoervlinder op het Orchideeënweitje ("l'Oseraie de

Lanaye”). Dan richting St. Pietersberg gefietst, Icarusblauwtje en Bruin blauwtje gezien en vervolgens een zeer vroeg Dwergblauwtje gefotografeerd in de berm van het Albertkanaal bij Vroenhoven. Daar wordt het wat onweersachtig bij 24°. Dan maar snel op de veerboot van Jules aangefietst!

Zondag 27 april. Koninklijke dag met Koninginnenpage en Oranjetipje op de St. Pietersberg. Hazelwormen en Kleine watersalamander bij het ENCI-meer. Donderdag 1 mei. Zuringplant gekocht (“Serel”). Wordt vanouds gebruikt in Kervelsoep.

Zaterdag 3 mei. Achter Kasteel Oost in het meertje een grote Karper. Je kunt daar de vissen uit het Grindgat bij het bruggetje zien zwemmen. In de afwateringsbeek bij “Köbbes”, nabij de “Zieëp” enkele Goudwindes. Op het Klaverveldje nabij de Molen van Lombok in Maastricht (Jekermolenweg) de eerste Klaverblauwtjes (zowel een vrouwtje als enkele mannetjes). De heer Thijssen van de Vogelzang meldt de eerste Huiszwaluwen in de straat. Vrij late terugkomst uit Afrika, waar ze tijdens de overwintering niet konden “weten” dat de lente hier zeer vroeg begon.

Zondag 4 mei. Nachtvorst. Communiefeest Banholt met twee neerstrijkende Argusvlinders in de tuin.

Maandag 5 mei. Veldparelmoervlinders aan de voet van de Bemelerberg. Op de St. Pietersberg een mannetje Oranje luzernevlinder, Bruin dikkopjes, een Kaasjeskruidikkopje en een rups van de Spaanse vlag bij 22°.

Dinsdag 6 mei. Warme dag met in de avond langdurige regen.

Vrijdag 9 mei. Natuurprogramma op tv. In Zuid-Limburg worden jonge Forellen door vissers in grindbeken uitgezet. Men probeert zo een zich voortplantende Forellenpopulatie

te krijgen. Niet duidelijk wordt of het hier om de inheemse Beekforel uit de uitheemse Bronforel gaat.

Zondag en maandag 11 en 12 mei. Regenbuien.

Vrijdag 16 mei. Opening Familiemuseum in het Ursulinengebouw. Wij wensen de initiatiefnemer, dhr. Barjesteh heel veel succes toe met het museum!

Zaterdag 17 mei. De heer Schroen uit de Diepstraat ziet een Ooievaar bij Laag-Caestert. Met de fiets naar de Sjtèjneberreg. Vals witje (een zeldzame witte nachtvlinder) bij de oude waterbuffer en veel Koeleköpkes in de vijver bij de heer Stoffer. Daarna met de veerboot naar Ternaaien. In het heldere water aan de Eijsdense kant zwemt een grote Brasem (“Briesem”) boven de kiezelbodem. Op Texel spoelen zeer forse Kwallen aan, groot geworden in de zachte winter.

Zondag 18 mei. Priesterfeest in Eijsden. Harmonie- en schutterijmuziek wordt begeleid door het Groene kikkerkoor in de Bron. Inmiddels zijn er ook weer 3 Schildpadden te zien. Bij het meetponton aan de Trichterweg vliegen een

Kaasjeskruidkoppje en een Boswitje. Henri Haenen vertelt over het paaigedrag van de Brasems vorige week. Zoon Lambert over de Roofblei die in de Maas zwemt. Vanaf de veerboot is een dikke Karper te zien.

Maandag 19 mei. Dikke regendruppels in Banholt. De regenboog is vanuit Eijsden te zien (19.21u).

Dinsdag 20 mei is alweer een warme dag, met 27 à 28°.

Donderdag 22 mei. In de ochtend een biddende Buizerd laag boven de weg tussen Herkenrade en Bruisterbosch. Dat gedrag zie je niet zo heel vaak bij gewone Buizerds. Vals witje in het Hamsterreservaat Sibbe. De (wilde) Liguster geurt bloeit en geurt daar al. In de vroege avond melding door de heer Van den Boorn uit Mesch, van twee Ooievaars bij de Meschermolen. Ik ga er meteen heen en ja hoor, ze staan nog in het weiland.

Vrijdag 23 mei. Distelvlinder op Rode Spoorbloem in Banholt, samen met 4 Kleine vossen. Iets verderop Kolibrievlinder op Spoorbloem. Vals witje en 2 Weidebeekjuffers in de Eijsder Beemden.

Zaterdag 24 mei. Groot dikkopje aan de overzijde van de Maas. Mooi geel-oranje. In de Hubert Smeetsstraat een aparte vlinder. Van veraf niet herkenbaar. Bij het naderen blijkt het een afwijkende vorm (aberratie) van de Kleine vos te zijn. In het verleden zijn wel 23 van deze vormen beschreven. Zo heb je bijvoorbeeld de "forma albapicata" en de "forma leodiensis". Mogelijke oorzaak hiervan kan het weer zijn: een plotselinge terugval in temperatuur op een bepaald moment tijdens de ontwikkeling.

Zondag 25 mei. Bij het opstaan op de waarnemingsite een melding van de Grote parelmoervlinder gisteren bij het ENCI-meertje! Deze zeer grote oranje Parelmoervlinder heb ik zelfs nog nooit in het echt gezien. Hij komt amper in Limburg voor, je moet er eigenlijk voor naar de Waddeneilanden, de Veluwe of de Ardennen. Ik zie hem niet bij de ENCI en besluit via de St. Pierre terug te gaan naar Eijsden. Misschien zie ik daar nog wel een vroeg Dambordje of een Bruin zanddoogje. Meteen bij het betreden van de berg: een feloranje Grote parelmoervlinder! (mannetje). Dat is echt geluk hebben. Foto kunnen maken alvorens hij weer wegvliegt. Het jaar 2014 is voor mij daarmee al volledig geslaagd. Later op de dag is er een Ooievaar boven de Maas te zien. De oever van de overkant is wit gekleurd door de vele Margrietten ("Sint Jansblomme").

Donderdag 29 mei. Hemelvaartsdag. Zuid-Limburg begint met zacht en zonnig weer, De Bilt heeft een koude-dagrecord door zware bewolking. Vanaf de veerboot van Jules is er een school Baarzen te zien. Vroeg Dambordje op de Thier de Lanaye. Ook de Grote parelmoervlinder wordt weer gemeld. Dat ziet er goed uit. De berg staat namelijk vol paarse Violtjes (mogelijk "Bleeksporig bosvioltje", met dank aan Tineke). Wilde Violtjes zijn de waardplant van veel soorten Parelmoervlinders.

Vrijdag 30 mei. Wolfsmelkwespvinders op Heksenmelk in de Eijsder Beem-

den. Dit aparte kleine vlindertje met zijn doorzichtige vleugels en zijn aparte manier van vliegen (rechtuit als een helicoptertje) ziet er meer uit als een ander soort insect en heeft zich gevestigd in de Beemden.

Dwergblauwtjes gemeld op de St. Pietersberg bij de ENCI.

Zaterdag 31 mei. Dambordjes op de Thier de Lanaye, Dwergblauwtjes op bloeiende Wondklaver bij Vroenhoven en een Veldparelmoervlinder bij het ENCI-meer. Dwergblauwtjes worden daar niet gezien door de toegestroomde liefhebbers, maar wel bijzondere roofvogels: 2 Kiekendieven en een Rode wouw. Verder een Ingekorven vleermuis en een Bijenorchis.

Zondag 1 juni. Reuzenstoet in Maastricht. Een stuk of 7 Baarzen in de vijver bij de Bordenhal. Groen met zwarte strepen en rode vinnen. In de Maas bij het Waterpoortje een Karper en enkele Brasems.

Maandag 2 juni. Mooie zonnige avond. Kolibrievlinder op Spoorbloem in de Hubert Smeetsstraat. Mannetje Klaverblauwtje op het dijkje met gele Rolklaver en Rode Klaver in de Eijsder Beemden.

Zaterdag 7 juni. Tropische dag in Limburg met 30°. Historische dag met de "Rollende Stenen" op Pinkpop. Inhalen Sint Gerlachusden in Banholt met 33 bont versierde Paarden. Op de Montagne St. Pierre vliegen Dambordje, Veldparelmoervlinder en Grote parelmoervlinder tegelijk. In Wingene (bij Brugge) vallen grote hagelstenen: "Haoëgelkoeënder wie Pingpongballe".

Pinksterzondag 8 juni. De processie in Banholt start nadat een regenbui is gepasseerd. Daarna weer een warme zomerdag met veel zon. Alweer vallen er in België grote hagelstenen, nu in Antwerpen.

Pinkstermaandag 9 juni. Nog een hete dag (tegen de 30°). Ree en Grote parelmoervlinder op de achterste Orchideeënwei. Vanaf ongeveer 19.30u eerst snel bewegende onweersluchten boven Eijsden, gevolgd door bliksem, donder en regen. Pinkpop in Landgraaf wordt afgesloten met vuurwerk (dat wil zeggen eerst van het zware onweer, later gevolgd door Metallica).

Dinsdag 10 juni tegen middernacht. Zware donder, bliksem en regen boven Eijsden, vier uur later gevolgd door zware regen in de nacht.

Woensdag 11 juni. In de avondzon een Bruin zandoogje in de Eijsder Beemden nabij de Oude Kom. Een echte zomervlinder. Het zoveelste vroegterecord van dit jaar. De zomer is nu echt wel begonnen...

Jacques Piters

Bijzondere waarnemingen/ervaringen gezocht!

Ziet u wat bijzonders in de natuur? Maakt u iets bijzonders betreffende natuur en/of milieu mee? Zet het op papier of laat het de redactie weten. Ons mededelingenblad is voor en van de leden!

Hebt u foto's, dia's, natuurtijdschriften, natuurboeken die u kunt missen? Van harte welkom.

Jean Creuwels

TE VEEL DODE REEËN EN DASSEN IN HET SAVELSBOS GEBIED?

Recentelijk stond in de pers dat er te veel dode Reeën en Dassen zijn in het Savelsbos gebied. Dat kunnen wij als dagelijkse gebruikers van het gebied sedert nu al 25 jaar wel beamen. Alleen de vraag naar de oorzaak is voor ons nog open. Natuurlijk is het aantal gebruikers van het buitengebied en van het bos drastische toegenomen. En daar onder zijn natuurlijk ook gebruikers die het niet zo nou nemen met de gangbare regels. Dieren worden dus verstoord en verplaatsen zich frequenter met alle gevolgen van dien als zij wegen oversteken op zoek naar rustiger plekken, op zoek naar voedsel, op zoek naar een partner.

Echter onzes inziens is er een andere belangrijke hoofd oorzaak: het leefgebied alias foerageergebied van de dieren wordt nog steeds alsmaar kleiner en kleiner. De eerste klap was de grote ruilverkaveling. Daarna volgde een stille ruilverkaveling en verandering van perceel gebruik. Nog praktisch dagelijks zien wij dat hoogstam gekapt wordt, dat weidegronden omgezet worden in akkers, dat laagstam boomgaarden omgezet worden in akkers, dat foerageergebied verandert in bouwgrond. De eigenaren van die percelen hebben economisch gezien wel gelijk, er moet geld in het laatje komen. Maar toch. Op die akkers vinden Reeën en Dassen niets. En tussen aardappelen kan een Ree zich niet verbergen om te rusten. Maïs is dan wel goed zijn als schuilplek maar als voedselbron? Overdag trekken de Reeën zich dus terug in het bos waar zij in feite met te velen zijn. Daardoor ontstaan territoriale problemen met alle gevolgen van dien. De Dassen op hun beurt trekken alsmaar verder om voedsel te zoeken. Krijgen ook onderlinge problemen als zij buiten hun eigen gebied komen op andermans terrein. Dus weer meer verplaatsen met kans te sneuvelen als verkeersslachtoffer.

Een oplossing lijkt er niet mogelijk, althans een door mensen gemaakte oplossing niet. Wij denken dat de populaties zo ver zullen inkrimpen dat er vanzelf plaats genoeg zal zijn voor de overlevers. Dan blijven die vlakbij of zelfs in het bos en vallen er geen slachtoffers meer.

Juni 2014, de dassenwerkgroep van IVN EIJSDEN.

NATUURVAKANTIE IN SALLAND, DE 31E “IVN ZOMERWEEK”

Voor volwassenen, jeugd en jongeren vanaf 5 jaar. Een actieve week waarin natuurbeleving, landschap en cultuurhistorie centraal staan. Ieder jaar doet de IVN zomerweek een mooie plek in Nederland aan. In 2014 is dit Salland (Overijssel). De accommodatie is in Haarle, vlak naast Nationaal park De Sallandse Heuvelrug. Zie:

www.deheidebloem.com

Dit jaar gaan we weer kamperen: er zijn 40 binnenslaapplekken en ongeveer 40 (goedkopere) kampeerplekken.

Samen met lokale (IVN) vrijwilligers wordt een boeiend programma met excursies in de natuur geboden, toegespitst op het thema: **Overijssel Salland: je kunt de Sallandse Heuvelrug op.** Voor de kinderen/jongeren een apart programma met activiteiten onder begeleiding van jeugdleiders.

Salland

Salland is een mooi stuk van Overijssel. Wij logeren naast het Nationaal Park De Sallandse Heuvelrug. Deze rug is ontstaan in de voorlaatste ijstijd, en zorgt voor een grotere afwisseling van biotopen. Er zijn nogal wat organisaties actief in deze regio. Dit is niet zo verwonderlijk wanneer je de grote diversiteit aan natuur beschouwd. Er is een Sterrenwacht in het Buitencentrum "Sallandse Heuvelrug" van Staatsbosbeheer. Een Schaapskooi, een Bijenstal en Informatieschuur "De Pas" zijn te vinden op een steenworp afstand van ons pittoreske logement.

Activiteitenprogramma

Excursies onder begeleiding van lokaal bekende mensen; actief bezig zijn in de natuur; programma vindt plaats tussen 9.45 uur en 16.00 uur met enkele ochtend- en avondactiviteiten; kinderen (5 t/m 13 jaar) volgen onder begeleiding hun eigen natuurprogramma tussen 9.30 uur en 16.00 uur

Kort weekoverzicht

- Zondag 3 aug: iedereen vanaf 16.00u welkom op De Heidebloem. 's Avonds kennismaking
- Maandag 4 aug: per fiets verkenning van de omgeving voor alle deelnemers van het kamp.
- Vanaf dinsdag is er een gevarieerd keuzeprogramma met diverse excursies in kleine groepen
- De donderdag is zonder programma zodat iedereen deze dag naar eigen wensen in kan vullen.
- vrijdag: natuurwerkdag.
- zaterdag programma met excursies; zaterdagavond Bont Kampvuur.
- Zondag 10 aug: ontbijt en afbreken. Gezamenlijk afscheidsslokje. Vertrek uiterlijk 10.00u.

Aanmelden bij:

Harrie Moonen
Berthold Brechtstraat 185
1102 RG Amsterdam
06-38106238
h.moonen3@kpnmail.nl

Locatie

De Heidebloem
Oude Deventer weg 8
7448 RL Haarle

Zie ook www.ivn.nl/zomerweek

HET BESTUUR

Voorzitter:	Vacature	
Secretaris:	Jacques Piters Vogelzang 15 6245 BS Eijsden	tel. 06 445 91 557
Penningmeester:	Jean Creuwels Cuyleborg 65 ^e 6228 BE Maastricht jeancreuwels.ivn@gmail.com	tel. 043 361 61 95
Vicevoorzitter	Maarten vd. Sande JP Sweelinckstraat 56 6245 GW Eijsden	tel. 043 409 48 61
Lid	Suzanne van de Wiel Reijershaag 77 6228 HB Maastricht	tel. 043 361 17 18
Verenigingslokaal:	"De Dassenburcht" Breusterstraat 27 (Souterrain, achter voormalig klooster) Eijsden (Treffersteeg)	

Werkgroepcoördinatoren/Contactpersonen:

Daslicht/Venel	Jean Creuwels	361 61 95
"De Woelratten"	Maarten vd. Sande	409 48 61
Lezingen	Jean Creuwels	361 61 95
Vogels	Philippe Meijer	457 23 70
Wandelingen	vacature	
Korte wandelingen	An van Santen	409 46 72
Flora groep	Tineke de Jong	352 11 09
Gebouw	vacature	
Redactie Mededelingenblad	Peter De Bie	409 46 77

Kosten Lidmaatschap € 11,50 per persoon per jaar

Betalingen t.n.v. IVN-Eijsden:

Giro rekening: NL05 INGB 0000 927056 Onder vermelding van reden betaling.

Disclaimer:

De redactie wijst er nadrukkelijk op dat zij niet aansprakelijk is voor inhoud of strekking van niet-redactionele bijdragen. Met toezending van een artikel draagt de auteur uitdrukkelijk de rechten over aan de redactie. Indien nodig kan door redigeren de toegezonden bijdrage –bij voorkeur i.o.m. de auteur- worden aangepast c.q. ingekort. De redactie behoudt zich uitdrukkelijk het recht voor om artikelen zonder opgaf van redenen te weigeren.

Verschijningsdata en sluitingstermijn:

Verschijningsdata zijn:

half maart, half juni, half sept. en half dec.

De inzendtermijn voor kopij sluit op resp.

5 maart, 5 juni, 5 september en 5 december.

Kopij bij voorkeur aanleveren per e-mail:

de.wissel.ivn-eijsden@home.nl .